

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 20.11.1996
KOM(96) 512 lopull.

KOMISSION TIEDONANTO

NEUVOSTOLLE, EUROOPAN PARLAMENTILLE,
TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE
JA ALUEIDEN KOMITEALLE

KOHEESIOPOLITIikka JA KULTTUURI
Työllisyyden edistäminen

1. JOHDANTO

Euroopan kulttuuriperinnön moninaisuus on yksi Euroopan arvokkaimmista valteista. Se on olennainen osa koko maanosan identiteettiä. Kulttuurin eri mahdollisuuksia sekä sen tarjoamaa uudistuskapasiteettia ei kuitenkaan ole osattu hyödyntää täysipainoisesti. Komission julkaisemassa valkoisessa kirjassa "Kasvu, kilpailukyky, työllisyys" kulttuuri määritettiin tulevaisuuden työpaikkoja tarjoavaksi alaksi. "Yhteisön rakenteelliset tukitoimenpiteet ja työllisyys"¹ -nimisessä tiedonannossaan komissio esitti viitekehyksen rakennerahastojen tukemille suurille työllisyysinvestoinnille.

Kulttuurin kasvava merkitys liittyy läheisesti taloudellisen kehityksen viimeaikaisiin suuntauksiin. Kulttuurin laajeneminen liittyy ensinnäkin yhteiskuntien kehittymiseen, mikä ilmenee perinteisten teollisuuden alojen taantumisena palvelualojen kasvun vuoksi. Toiseksi elämäntapaa koskevat muutokset (esimerkiksi henkilöiden suurempi liikkuvuus) sekä vapaa-ajan lisääntyminen aiheuttavat vapaa-ajan harrastuksiin, mukaan lukien kulttuuritoimintaan kohdistuvan kysynnän kasvun. Näille suuntauksille on ominaista, että ne vahvistavat kulttuurin taloudellisesti elinvoimaisia puolia.

Läheiset ja monipuoliset suhteet kulttuurielämään ovat kulttuurin alalla yhä tyypillisempiä (julkiset kulttuurilaitokset ja sosiaalis-kulttuuriset laitokset, kuten teatterit, museot, taidekeskukset, historialliset kaupunki/maaseutukohteet, taide- ja musiikkikoulut jne.) sekä kulttuurialan talouteen (musiikki-, taide-, kirjallisuus- ja kirjamarkkinat, elokuva-, televisio- ja videotuotanto; valokuvaus, taidemuotoilu, kuvaamataiteet ja viihdeala, arkkitehtuuri, käsityöläisala, historiallisten muistomerkkien suojelu, matkailu).

Tässä mielessä kulttuuri voi edistää merkittävästi työllisyyttä. Kulttuuriteollisuus ja -tuotanto tarjoaa mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomiseen ja ne lisäävät siten merkittävästi "klassisempien" toimenpiteiden, esimerkiksi kulttuuriperinnön suojelun tai hyödyntämisen vaikutuksia. Kulttuuri ei ole ainoastaan julkiselle sektorille kuuluva ylimääräisiä kuluja aiheuttava asia, vaan sen osuus kasvaa jatkuvasti myös yksityisessä taloudessa sen merkittävän kasvupotentiaalin sekä alueelliseen ja paikalliseen talouteen kohdistuvien luovuutta, uudistuksia ja tuotantoa edistävien vaikutustensa vuoksi. Kulttuuri tukee esimerkiksi merkittävästi sisällön ja sovellusten kehittämistä, mikä on yksi tietoyhteiskunnan kilpailukyvyn tärkeimmistä osatekijöistä.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 130 A artiklassa määrätään, että yhteisö edistää toimia, jotka lujittavat taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Jäljempänä määritellyin edellytyksin kulttuuriin liittyvät toimet voidaan sisällyttää tämän määräyksen soveltamisalaan. Mainitun sopimuksen 128 artiklassa täsmennetään lisäksi, että yhteisö ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muun politiikkansa mukaisessa toiminnassaan.

---

¹ KOM (96) 109 lopullinen, 20. maaliskuuta 1996

Kulttuuria on hyvin vaikea määritellä kattavasti sen monitahoisuuden vuoksi. Sopimuksen 128 artiklan 2 kohdan mukaan yhteisön tehtävänä on (jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamisen, tukemisen ja täydentämisen avulla) parantaa Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemusta ja sitä koskevan tiedon levitystä, säilyttää ja suojata Euroopan kannalta merkittävää kulttuuriperintöä, muuta kuin kaupallista kulttuurivaihtoa sekä taiteellista ja kirjallista luovaa toimintaa (audiovisuaalisen alan toiminta mukaan luettuna).

Vaikka rakennerahastoja koskevissa asetuksissa ei erityisesti mainita kulttuuria, niissä tarjotaan tiettyjä kulttuuriin liittyvien toimenpiteiden tukimahdollisuuksia seuraavissa yhteyksissä:

- a) tuottavat sijoitukset, jotka mahdollistavat pysyvien työpaikkojen luomisen tai säilyttämisen (EAKR:sta annetun asetuksen 1 artiklan a kohta),
- b) sijoitukset infrastruktuuriin (EAKR:sta annetun asetuksen 1 artiklan b kohta),
- c) alueiden omien mahdollisuuksien kehittäminen sellaisin toimenpitein, jotka edistävät ja tukevat paikalliseen kehitykseen liittyviä aloitteita (EAKR:sta annetun asetuksen 1 artiklan c kohta),
- d) koulutus- ja työllistämishjelmat kasvavilla matkailun ja vapaa-ajan sekä taiteiden aloilla (ESR:sta annetun asetuksen 1 artikla),
- e) matkailuun ja käsiteollisuuteen tehtävien sijoitusten kannustaminen (mukaan lukien maatilojen asuinolojen kohentaminen); tavoitteen 1 osalta myös kylien kohentaminen sekä maaseutuuympäristön suojele, jos niiden rahoittaminen ei kuulu EAKR:n piiriin (EMOTR:sta annetun asetuksen 5 artikla).

Alueiden tai paikallisten viranomaisten välistä kokemusten vaihtoa ja yhteistyötä edistäville uutta luoville pilottihankkeille voidaan myöntää myös muunlaista tukea (EAKR:sta annetun asetuksen 10 artikla, ESR:sta annetun asetuksen 6 artikla, EMOTR:sta annetun asetuksen 8 artikla sekä KOR:sta annetun asetuksen 4 artikla).

Tämä tiedonanto käsittelee kulttuuria ainoastaan siltä osin kuin se liittyy rakennerahastojen tukemaan taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen sekä alueelliseen kehitykseen. Sitä on tarkasteltava osana komission yleistä tavoitetta, joka pyrkii tunnistamaan rakennerahastojen tukitoimien kohdealueiden joukosta ne, joiden työllistämismahdollisuuksia ei vielä ole täysipainoisesti hyödynnetty. Tavoitteena on luoda perusta rakennerahastojen nykyisen lainsäädännön mukaisesti kulttuurille myöntämän tuen laajuutta koskevalle keskustelulle.

II. KULTTUURI JA ALUEELLINEN KEHITYS

Kulttuuri liittyy alueelliseen kehitykseen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden käsitteeseen. Kulttuuri ilmentää monitahoisuudessaan alueellista tai paikallista identiteettiä sekä alueiden omia mahdollisuuksia. Kulttuuritoiminta on erityisen tunnusomaista Euroopan kaupungeille. Sen vuoksi on tärkeää liittää rakennerahastojen kulttuurille myöntämä tuki yhteisön kaupunkeja koskevaan kehittyvään politiikkaan. Vastaavasti myös alueellinen tai paikallinen kulttuuri joutuu jatkuvasti alttiiksi alueiden välisille tai kansainvälisille vaikutteille. Komission alueellisille ja paikallisille viranomaisille suunnatussa alueiden välistä kulttuurin alan yhteistyötä koskevassa uudessa ehdotuspyynnössä (1995 - 1999)² myönnettiin selvästi tämä yhteys.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kulttuurialan toiminta voi saada rakennerahastojen myöntämää rahoitusta ainoastaan, jos kyseinen toiminta liittyy alueelliseen tai paikalliseen kehitykseen. Toisin sanoen sen on edistettävä pysyvien työpaikkojen luomista ja kuuluttava tärkeänä osana alueellisiin tai paikallisiin kehitysstrategioihin.

Kulttuurin alueelliseen kehitykseen kohdistuva vaikutus on kolmitahoinen. Ensinnäkin kulttuurilla on tärkeä uusia työpaikkoja luova merkitys; kulttuuriperintöön liittyvä toiminta sekä kulttuuriteollisuus ja -tuotanto luovat työpaikkoja sekä välillisesti että välittömästi. Toiseksi kulttuuri on yhä tärkeämpi kohde uusille sijoituksille, koska se parantaa alueesta saatua mielikuvaa sekä alueen vetovoimaa. Kulttuurilla voi myös olla tärkeä tehtävä epäsuotuisien kaupunki- tai maaseutualueiden kunnostamisessa. Kolmanneksi kulttuuri voi vaikuttaa myönteisesti edistämällä sosiaalista yhtenäisyyttä ja tukemalla tällä tavoin sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

1. Kulttuurin työllistämismahdollisuudet

Alueellisen tason työllistämisen ja kulttuurin välisestä yhteydestä ei vielä ole tietoja. Koko Eurooppaa koskevia tutkimuksia ja tietoja ei vielä ole käytettävissä. Ensinnäkään kulttuurin ala ei ole yhtenäinen ja sen vuoksi sitä voidaan arvioida ainoastaan nykyisten eri tilastoluokkien perusteella. Toiseksi jäsenvaltioiden väliset erot kulttuurin tilastollisessa määrittelyssä ja luokittelussa ovat merkittävän suuria.

---

² (C(95)253/11), EYVL N:o C 253, 29.9.1995

Huolimatta käytettävissä olevien tilastotietojen puutteesta, voidaan havaita muutamia yleisiä suuntauksia. Kulttuurin merkitys taloudellisessa kehityksessä sekä uusien työpaikkojen luomisessa on jo mainittu komission paikallista kehittämistä ja työllisyyttä koskevia aloitteita käsittelevässä asiakirjassa.³ Kulttuurihankkeet liittyvät kuitenkin usein välittömästi tai välillisesti matkailun edistämiseen. Matkailun ohella kulttuuri edistää myös muilla tavoin välittömästi tai välillisesti työllisyyttä sekä alueellista kehitystä.

Jotta kulttuuritoimien työllisyyteen kohdistuvaa vaikutusta voitaisiin tehostaa, on investoitava kulttuurikohteen sekä tukea saavien kulttuurihankkeiden markkinointiin sekä niihin liittyvien matkailupalveluiden parantamiseen. Matkailu ja kulttuuri hyödyttävät toisiaan molemminpuolisesti ja, jos niitä tuetaan tämän mukaisesti, ne voivat vahvistaa rakennerahastojen työllisyyteen kohdistuvien tukitoimien vaikutusta. Tämän ohella myös majoitusmahdollisuuksien osuus saattaa olla merkittävä.

Kulttuurin ja matkailun kehittäminen maaseutualueilla

Länsi-Ruotsissa (Västra Sverige) on myönnetty kaudelle 1995 - 1999 tavoitteen 5 b mukaisen ohjelman rakennerahastojen rahoitusosuudesta 20 prosenttia erityiselle "matkailu ja kulttuuri" -toimintalinjalle. Muiden asioiden ohella toimintalinjan tavoitteena on markkinatutkimuksen valmistelu, alueen kulttuuristen voimavarojen kartoittamisen kehittäminen sekä sijoittaminen matkailupalveluihin, kuten vastaanottokeskuksiin, majoitukseen, museoihin ja muihin kulttuurilaitoksiin. On arvioitu, että toimenpiteen avulla voitaisiin luoda suoraan tai epäsuoraan noin sata uutta työpaikkaa.

a) Välittömät työllisyysvaikutukset

Kulttuuri vaikuttaa suoraan työllisyyteen uusien yritysten, erityisesti pk-yritysten, perustamisen ansiosta. Lisäksi koulutus ja kasvatus kulttuurin alalla lisäävät alueen työllistämismahdollisuuksia. Uusien kulttuuriin liittyvien taitojen ja ammattien kehittäminen lisää edelleen uusia työmahdollisuuksia. Osuuskunnat, yhdistykset ja säätiöt, jotka usein työskentelevät sosiaalisesti syrjäytyneiden tai työttömien ihmisten parissa, ovat tässä suhteessa tärkeässä asemassa. Muuttuvasta elämäntavasta seuraavan kulttuuriteollisuuden ja -tuotannon yleistymisen luo yhä tärkeämpiä työllistämismahdollisuuksia, erityisesti multimediaan ja tietoyhteiskuntaan liittyvillä aloilla.

³ SEC (95) 564, maaliskuu 1995

Kulttuuri- ja viestintäteollisuuden tukeminen

Moniin tavoitteen 2 mukaisiin kauden 1994 - 1996 ohjelmiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa sisältyy erityinen toimenpide kulttuuriteollisuuden tukemiseksi. Ohjelmien ensisijaisten tavoitteiden määrittelemisen vaihtelee alueellisten ominaispiirteiden mukaan ("Kulttuuri- ja tuotantopalvelut", "Matkailu, kulttuuriteollisuuden alat ja mielikuvien hyödyntäminen" jne.). Joillakin suuremmilla alueilla (Greater Manchester, Lancashire, Cheshire, North East, London, Yorkshire ja Humberside) kulttuuriin liittyvien ensisijaisten tavoitteiden osuus on 11 - 16 prosenttia rakennerahastojen rahoitusosuuden kokonaismäärästä.

Esimerkiksi Luoteis-Englannin yhtenäisessä ohjelma-asiakirjassa (Greater Manchester, Lancashire, Cheshire) määrätään ensisijaisen tavoitteen "Matkailu ja kulttuuriteollisuuden alat sekä alueesta saadun mielikuvan painottaminen" mukaisesta "kulttuuri- ja viestintäteollisuuden tuesta". Toimen tavoitteet ovat seuraavat:

- pitkän aikavälin kasvun ja työllisyyden (erityisesti pk-yritysten) tukeminen yhtenäisen kulttuuriteollisuuden aloja tukevan strategian avulla,*
  - viestintäalaaan liittyvien teollisuuden (myös tietoyhteiskuntaan liittyvien) alojen kasvu- ja työllistämismahdollisuuksien hyväksikäyttö,*
  - verkostumisen parantaminen sekä kulttuuriteollisuuden alojen keskinäinen yhteistyö.*
- Arvioidaan, että tukea voitaisiin myöntää noin 700 yritykselle, minkä ansiosta voitaisiin luoda ja säilyttää noin 2000 työpaikkaa.*

Rakennerahastojen ohjelmien mukaisesti kaudella 1989 - 1993 kulttuurialalle suoraan myönnettyjä varoja arvioidaan olleen noin 400 miljoonaa ecua. Ohjelmakohtaisen lähestymistavan vuoksi lukuja on kuitenkin käytettävä varoen. Koska kulttuurialan toiminta jää usein piiloon monien erinimisten toimenpiteiden taustalle, täsmällisiä lukuja ei itse asiassa ole käytettävissä. Rakennerahastojen kulttuurille myöntämää määrällisesti ilmeisen vähäistä rahoitusosuutta on lisäksi tarkasteltava suhteessa rahoituksen laadulliseen vaikutukseen. Vaikka kulttuurille myönnetty tuki on määrällisesti selvästi vähäisempää kuin muiden perusrakenteiden vaatimat investoinnit, se voi parantaa yhtä merkittävästi kuin viimeksi mainittu tietyn alueen tai paikan kiinnostavuutta.

Historiallisten rakennusten säilyttäminen

*Vuosien 1986 ja 1992 välillä Kreetan saarta koskevan Välimeren alueen yhdentymisohjelman mukaisesti tuettiin EAKR:n osallistuessa hankkeeseen **Khanian ja Rethymnonin historiallisten keskusten** (Kreikka) kunnostamista. Yhteisön rahoitusosuus oli 4,9 miljoonaa ecua, kun kokonaiskustannukset olivat 7 miljoonaa ecua. Toimenpiteisiin kuului historiallisten rakennusten ja muistomerkkien säilyttäminen ja entisöiminen. Ohjelma on esimerkki arkkitehtuuriperinnön säilyttämisen yhdistämisestä ympäristön parantamiseen ja tämän ansiosta kohteiden vetovoimaa matkailun kannalta voitiin lisätä merkittävästi.*

*Italiaa koskevan yhteisön tukikehyksen mukaisesti EAKR osallistui kaudella 1989 - 1993 **Lagopesolen linnan** entisöimiseen Aviglianossa (Basilicatan hallinnollinen alue). Hanke toimii hyvänä esimerkkinä toisaalta kulttuuriperinnön säilyttämisen ja toisaalta taloudellisen hyödyntämisen, kulttuurin tutkimuksen sekä ympäristönsuojelun yhdistämisestä. Kunnostettuun linnaan aiotaan ensinnäkin sijoittaa kansallinen tutkimuskeskus, joka vastaa historiallisten muistomerkkien entisöimisestä ja uudelleenkäytöstä Mezzogiornon alueella sekä ympäristön tilan tarkkailusta. Toiseksi rakennukseen sijoitetaan metsien suojelun kansallinen keskus. Kolmanneksi kunnostetussa linnassa toimiva linnan osuuskunta järjestää opastettuja kierroksia, konferensseja, näyttelyitä sekä musiikki- ja teatteriesityksiä; osuuskunta pitää myös vierailijoille tarkoitettua ravintolaa.*

b) Välilliset työllisyysvaikutukset ja kulttuurin vaikutus mielikuvan muodostamisessa - kohteiden laadun parantaminen

Työllisyyden välittömien ja välillisten vaikutusten välinen raja ei ole selkeä, koska pitkällä aikavälillä välilliset vaikutukset täydentävät usein välittömiä vaikutuksia. Hyvänä esimerkkinä tästä voidaan mainita teatteri- tai konserttisaleille tai museolle myönnetty käynnistystuki.

Kulttuuritapahtumien vaikutuksia ei voida mitata ainoastaan matkailijoiden määrän kasvulla. Kulttuurialaan liittyvien pk-yritysten perustaminen ja säilyttäminen (tuki- ja oheispalvelut, tavarantoimittajat, rakennusyrietykset, koulutuskeskukset, lipunmyyntipalvelut) tarjoaa yhä enemmän mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomiseen.

Kulttuurin välillisten vaikutusten merkitystä sekä kulttuurin osuutta alueen tai kohteen välittämän mielikuvan ja sen vetovoiman parantamisessa ei vielä osata arvostaa riittävästi. Kulttuurielämä nähdään yhä useammin osana ympäristöä, joka houkuttelee sijoittajia erityisesti nykyaikaisilla ja innovatiivisilla aloilla. Yhä liikkuvammassa maailmassa päätöksentekijät (jotka päättävät investointien kohdentamisesta) ottavat huomioon myös paikalliset vahvuudet, esimerkiksi luonnon tai kulttuuriympäristön, kun he joutuvat valitsemaan useiden kilpailevien kohteiden välillä (työ- ja asuinpaikkojen valintaan liittyvät päätökset kytkeytyvät hyvin usein läheisesti toisiinsa).

2. *Kulttuuri, paikallista kehittämistä koskevat aloitteet ja kestävä kehitys*

Kulttuuri-toimenpiteet ovat tehokkaimpia silloin, kun ne ovat osana kestävä kehityksen strategiaa. Taloudellinen kehitys, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, ympäristönsuojelu ja kulttuuri-toiminta liittyvät läheisesti yhteen, eivätkä välttämättä ole toistensa vastakohtia.

Kulttuuri, kestävä kehitys ja teollisuuden mukauttaminen

"Zechenbahn Ruhrgebiet" (Saksa) on hyvä esimerkki kulttuurin yhdistämisestä kestävä kehityksen strategiaan. RECHAR II (1994 - 1997) -ohjelman mukaisesti rakennerahastot tukevat hiili- ja terästeollisuusalueita yhdistävän, käytöstä poistetun rautatieverkoston kunnostamista. Tärkeän osan hanketta muodostaa verkoston vanhojen asemien ja rakennusten kunnostaminen, koska nämä heijastavat teollisen arkkitehtuurin alueellista perintöä. Teollisen perinnön säilyttämisen yhdistäminen laajaan matkailun ja kaupungin kehityssuunnitelmaan (johon sisältyy samalla myös käytöstä poisjääneiden teollisuusalueiden uudelleenkäyttö) osoittaa, miten kulttuuri voi parantamalla alueen välittämää mielikuvaa, houkuttelemalla vierailijoita ja huomalla uusia työpaikkoja, löytää oman paikkansa paikallisissa kehitysstrategioissa.

Tämä on erityisen ilmeistä paikallisella tasolla, jossa usein hyvin erikoislaatuiset edellytykset määräävät kehitysstrategian onnistumisen (kyseessä on "paikallinen ohjelma" eli paikallinen innovaatio- ja yrityskulttuuri, yhteisön organisaatio, tekniset taidot, erityislaatuinen arkkitehtuuri); paikallista kehittämistä koskevat aloitteet toimivat sen vuoksi keskeisenä välineenä kulttuurin vahvuuksien hyödyntämisessä. Kulttuuri voi esimerkiksi kuulua tärkeänä osana kaupungin kehitysstrategioihin, koska kulttuurin perusrakenteet parantavat kohteen kiinnostavuutta ja paikallisen elämän laatua sekä paikan välittämää mielikuvaa ja toisaalta kulttuurialan yritysten tekemät tuottavat sijoitukset luovat pitkällä aikavälillä uusia työpaikkoja.

Kulttuurialan koulutus ja kaupunkien kunnostaminen

Toinen tärkeä esimerkki kulttuurin yhdistämisestä kaupungin kunnostushankkeeseen on Marseillen historiallisen keskustan elvyttäminen Belsuncen kaupunginosassa toteutetun "Cité de la Musique" -hankkeen avulla. Hanke, jonka kokonaiskustannukset ovat 10 miljoonaa ecua, on saanut EAKR:lta tukea 4 miljoonaa ecua EAKR:sta annetun asetuksen 10 artiklan mukaisena pilottihankkeena. Hankkeen painopisteenä on opiskelijoille, koululaisille, toimihenkilöille, työläisille ja kaupunginosan asukkaille tarkoitettu musiikkialan koulutus. Hankkeen perustana on kulttuuripolitiikka, joka tukee monikulttuurista musiikkia, luovuutta, kuvataide-esityksiä ja konsertteja ja joka tarjoaa kaupunginosan vähäosaisimmille asukkaille -nuorille työttömille siirtolaisille - kiinnkohdan. Heille tarjotaan mahdollisuus kehittää omaa identiteettiään, tehdä suunnitelmia tulevaisuuden varalta sekä luoda yhteyksiä kaupunginosan asukkaisiin ja kaupungin muihin asukkaisiin, mikä edesauttaa suurempaa avoimuutta sekä kulttuurista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Kulttuuritoiminta kannustaa myös usein puutteellisen koulutuksen omaavia tai vammaisia henkilöitä, jotka ovat vaarassa joutua syrjäytetyksi työmarkkinoilta, pyrkimään parantamaan asemaansa yhteiskunnassa taloudellisesti ja sosiaalisesti.

Kulttuuri, sosiaalinen integroituminen, koulutus ja matkailu

Köldingissä (Tanskassa) ryhmä työmarkkinoilta syrjäytyneitä nuoria muutti vanhan venäläisen sukellusveneen matkailunähtävyydeksi. Kunnalliset viranomaiset tukivat hanketta myöntämällä sille ESR:n (tavoite 3) tukea (40 %). Hankkeessa yhdistettiin kokemuksia sekä käytännön että teorian aloilta. Peruskurssin (historia, kielet, matkaoppaan työ) jälkeen osallistujat saattoivat valita useiden eri kurssien (elektronikka, markkinointi, metallityöt) sekä käytännön koulutusjaksojen välillä (kustannustoiminta, sukellusvenemuseon perustaminen jne.). Ensimmäisten kolmen vuoden ajan hankkeeseen osallistui 110 henkilöä, joista 69 löysi työpaikan tai pääsi koulutuskurssille.

Maaseudulla tuotteet ja toiminnot liittyvät usein läheisesti alueen kulttuuriseen alkuperään. Esimerkkeinä tämänkaltaisista kulttuuriperinnön erityistapahtumista voidaan mainita viinijuhlat viininkorjuun yhteydessä, leivän valmistuksen paikalliset perinteet tai vuorilaiduntamistalouden erityisluodot Alppien alueella. Samalla kun nämä tapahtumat lujittavat kunkin alueen väestön samastumista asuinpaikkaansa ne myös tarjoavat mahdollisuuksia alueellisen kehittämiseen ja matkailuun. Esimerkiksi LEADER-aloitteen yhteydessä monet paikalliset hankkeet liittyvät kulttuuriin. Ne edistävät alueellisen identiteetin lujittamista, kulttuuriperinnön hyödyntämistä, pysyvien kulttuurin perusrakenteiden luomista (kansantieteelliset museot, kulttuurikeskukset) sekä erityisten kulttuuritapahtumien järjestämistä (festivaalit, kiertävät elokuvateatterit).

Kulttuuritoiminta on kaikkein tehokkainta silloin, kun kehitetään alueen omia mahdollisuuksia, toisin sanoen kulttuuriteollisuuden ja -tuotannon tukeminen edistää alueen omien mahdollisuuksien lujittamista. Kulttuurialan yritykset ovat yleensä hyvin riippuvaisia paikallisista tai alueellisista hankkija- ja asiakasverkostoista ja sen vuoksi ne ovat kiinteämmin sidoksissa tiettyyn alueeseen tai paikkaan kuin muut tuottavien sijoitusten muodot. Lisäksi useimmat kulttuuriteollisuuden alat ovat suhteellisen työvoimavaltaisia ja sen vuoksi niillä on tärkeä merkitys uusien työpaikkojen luomisessa. Kulttuuriin suunnatut investoinnit (kulttuuriteollisuuden alat sekä kulttuurin perusrakenteet kulttuuriperintö mukaan luettuna) parantavat alueen kilpailukykyä suhteessa muihin kilpaileviin alueisiin ja ovat erityisen tärkeitä alueen tai paikan toimintatehon kannalta.

Kulttuuriteollisuuden alat ja kulttuuriperintö olennaisena osana paikallisia kehitysaloitteita

Dublinin Temple Bar -hanke on hyvä esimerkki autioituneen kaupunginosan uudelleen elvyttämisestä, joka saatiin aikaan perustamalla kulttuurialan pk-yritysten kehittämiseen tarkoitettu tukijärjestelmä. Tämä on loistava esimerkki kulttuurin yhdistämisestä paikallisen kehittämisen kokonaisvaltaiseen strategiaan, joka käsittää eri osa-alueita, esimerkiksi asumisen, ympäristön, vähittäiskaupat, ravintolat ja hotellit sekä markkinoinnin.

Pitkän aikavälin hanke on innostanut perustamaan erilaisia kulttuurikeskuksia (irlantilaisen elokuvan keskuksen, taiteilijoiden ateljeita, taidegallerioita, näyttelytiloja, viikinkimuseon, jalokivimuotoilukeskuksen, lastenteatterin jne.). Myös festivaaleja järjestetään usein. Neljän vuoden aikana eli joulukuuhun 1995 mennessä hankkeeseen oli investoitu 120 miljoonaa eua (sekä yhteisöltä saatua että kansallista) julkista rahoitusta sekä 70 miljoonaa eua yksityiseltä sektorilta saatua rahoitusta. Kulttuuri- ja palvelualalla on perustettu 1200 uutta työpaikkaa, 72 uutta yritystä on asettunut Temple Bariin ja 150 henkilöä on koulutettu kulttuurin ja ympäristön aloille. Temple Baria pidetään nykyään matkailijoiden kolmanneksi suosituimpana kohteena Dublinissa.

Kulttuurin varovainen mukaan ottaminen laadittaessa matkailun ja talouden kehittämisstrategioita "uusien nähtävyyksien" rakentamisen sijaan tuo selvemmin mukanaan kestävää siirtymistä kohti paikallista ja alueellista kehittymistä.

Yhdistettynä perinteisiin joukkomatkailemuotoihin (esimerkiksi rannikolla tai talviurheilukeskuksissa) kulttuuri voi edistää vaihtoehtoisia matkailumuotoja, jotka ovat selvemmin hajautettuja ja siksi kestävämpiä. Lisäksi kulttuuri voi tasoittaa kausittaista vaihtelua ja siten parantaa työllisyyttä.

Arkeologisten kohteiden säilyttäminen ja matkailu kauden ulkopuolella

EAKR on tukenut Sisilian luoteisosassa useasta rahastosta rahoitettavan Sisiliaa koskevan alueellisen ohjelman yhteydessä Segestan kaupungin kaivaustöitä.

EAKR:n myöntämän 3 miljoonan euron tien avulla on voitu rahoittaa suuri osa ohjelmasta, erityisesti Agoran, kaupungin vanhan muurin sekä entisen arabialaisen kaupungin ja myöhemmin normannien asuinsijan, esiinkaivaminen. Alue kokonaisuudessaan kiinnostaa monia matkailijoita kaikkina matkailukausina ja toimii esimerkkinä rakennerahastojen osallistumisesta matkailun edistämiseen myös matkailukauden ulkopuolella ja kulttuuriin liittyvien pysyvien työpaikkojen luomiseen. Keväisin ja kesäisin vanhassa kreikkalaisajan teatterissa järjestettävät lukuisat kulttuuritapahtumat (teatteri, konsertit) lisäävät entisestään paikan vetovoimaa.

3. Alueiden välinen/kansainvälinen kulttuurivaihto - tärkeä osa-alue yhteisössä

Koska kulttuurihankkeiden yhdistäminen paikallisiin tai alueellisiin kehitysstrategioihin on erittäin tärkeää, eri kulttuuritilanteessa olevien kohteiden välinen kokemusten vaihto voi olla hyvin arvokasta uusien ideoiden kannalta. Tiedon siirtäminen voi olla myös tärkeä väline, jonka ansiosta alueelliset tai paikalliset yhteisöt voivat hyödyntää kulttuurin alan vahvuuksiaan parhaimmalla mahdollisella tavalla (esimerkiksi markkinoimalla) sen sijaan, että ne antaisivat tämän ulkopuolisten asiantuntijoiden tehtäväksi.

Komissiolla on erityisen tärkeä merkitys tältä osin, koska se mahdollistaa tarvittavat yhteydet. Aikaisemmin rakennerahastojen ohjelmien avulla rahoitettiin useita kulttuurin alaan kuuluvia kansalliset rajat ylittäviä hankkeita. Äskettäisessä kulttuurin alan alueiden välisen yhteistyön ehdotuspyynnössä, joka tehtiin EAKR:sta annetun asetuksen 10 artiklan mukaisesti, kiinnitettiin tähän asiaan erityistä huomiota ja kannustettiin yhteistyöhön vuoteen 1999 mennessä seuraavilla aloilla:

- historian ja arkkitehtuurin perintö,
- teollisuuden ja teknologian perintö,
- käsityöläisperintö

Toimenpiteen tarkoituksena on:

- edistää kehitystä koskevaa yhtenäistä lähestymistapaa saattamalla alueelliset ja paikalliset toimijat liikkeelle politiikan ja hallinnon aloilla julkisella ja yksityisellä sektorilla sekä voittoa tavoittelemattomissa yhdistyksissä,
- edistää kokemusten ja tietotaidon vaihtoa kulttuurin alalla alueellisten ja paikallisten viranomaisten välillä yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi yhteisössä,
- edistää uuden tieto- ja tietoliikennetekniikan käyttöä.

Komissio on valinnut 228 tukikelpoisesta hankkeesta 33 hanketta, jotka korostavat alueiden välisen yhteistyön ja paikallisen kehittämisen laajuutta. Hankkeissa tähdätään erityisesti innovatiiviseen lähestymistapaan edellä mainituilla alueilla.

Alueiden välisen yhteistyön yhdistäminen kulttuuriin ja nykyaikaiseen teknologiaan

Antwerpenin johdolla Uudenmaan (FIN), Palermon (IT), Toscanan (IT), Porton (POR) ja Newcastle'n (UK) alueet ja kaupungit aikovat luoda Internetin kautta virtuaalisen historiallista perintöään käsittelevän eurooppalaisen museon. Museon tarkoituksena on muun muassa edistää matkailun kehitystä. EAKR tukee hanketta 600 000 eulla hankkeen kokonaiskustannusten ollessa 1 165 miljoonaa eua.

Maaseutualueiden paikallisissa aloitteissa kulttuurin eri osa-alueet muodostavat olennaisen osan yhteisön laajasta alueiden välisestä verkostotyöstä yhteisön LEADER-aloitteen mukaisesti. Verkosto mahdollistaa paikallisten toimintaryhmien väliset yhteydet ja keskustelut sellaisista aiheista kuin alueellinen identiteetti tai alueellisten tuotteiden myynnin edistäminen. Vastaavasti tuetaan myös ylikansallisten hankkeiden kehitystä, esimerkiksi Kelttien reittiä (*Celtic Route*), joka on Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan LEADER-ryhmien keskinäisen yhteistyön tulosta.

III. RAJOITUKSET JA MAHDOLLISUUDET: TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

Verrattuna muihin yhteisön nimenomaisesti kulttuurille myöntämiin tukiin rakennerahastot ovat jo selvästi tärkein kulttuuriin joko välillisesti tai välittömästi liittyvien hankkeiden tukija. Edelleen on kuitenkin olemassa käyttämättömiä mahdollisuuksia kulttuurin tukemiseksi, jopa voimassa olevan lainsäädännön rajoissa.

Koska kulttuuriin liittyvät mahdollisuudet ovat keskittyneet voimakkaasti yhteisön heikoimmassa asemassa oleville alueille, rakennerahastojen kulttuuriin liittyville hankkeille myöntämä tuki on lisäkeino näiden alueiden tehottomasti toimivan talouden lujittamiseksi. Kulttuurin yhdistäminen matkailun edistämistästrategioihin tarjoaa mahdollisuuksia hajautetumpiin ja kestävämpiin matkailumuotoihin edistäen tällä tavoin myös uusien työpaikkojen syntymistä.

Koska kulttuurielämää pidetään mahdollisten sijoittajien kannalta yhä tärkeämpänä osatekijänä, joka vaikuttaa alueesta saatuun mielikuvaan ja alueen kiinnostavuuteen, kulttuuriala tarjoaa uusia keinoja teollisuutta uhkaavan taantumisen vastustamiseksi. Kulttuuriteollisuudella ja -tuotannolla on vahvat kasvumahdollisuudet ja sen vuoksi ne tukevat pitkän aikavälin työllisyyttä. Kulttuurin alalla toimiva yritys voi kaupunkien kehityssuunnitelmien toteuttamisen yhteydessä edistää kaupunkien kunnostustöitä luovalla ja uudistavalla tavalla. Teollisen ja teknologisen perinnön hyödyntäminen näillä alueilla voi myös edistää vaihtoehtoisten työpaikkojen luomista.

Kulttuuriperinnön hyödyntäminen yhdessä kulttuuriteollisuuden ja -tuotannon kanssa tarjoaa maaseutualueilla uusia mahdollisuuksia kylä- ja väestökatoa ja autioitumista koskevien ongelmien ratkaisemiseksi ja siten se voi lisätä alueen taloudellista toimintaa. Kulttuurin yhdistäminen kehitysstrategioihin on välttämätöntä alueen ja matkailun kehittämisen kannalta tärkeän perinteisen toiminnan hyödyntämiseksi ja samalla se edistää merkittävästi maaseudun väestön omaa seutuaan kohtaan tuntemaa arvostusta.

1. *Kulttuuritoiminnan tukeminen jäsenvaltioiden aloitteesta*

Yhteisön tukikehysten ja yhteisöaloitteiden mukaisesti kulttuurille myönnetyn tuen laatu riippuu jäsenvaltioiden strategioista ja käsityksistä ja siten myös kyseisistä alueellisista ja paikallisista yhteisöistä. Kulttuuritoiminnan suunnittelu "alhaalta ylös" edeten tukee myös kulttuurin ja alueen omien mahdollisuuksien välistä läheistä yhteyttä. Alueiden välisten kokemusten vaihdossa kulttuurin alalla on kunkin toimen kohdalla pyrittävä mieluummin innovatiivisuuteen kuin jäljittelyyn toimien perustuessa kuitenkin alueiden omiin mahdollisuuksiin.

Kulttuurille myönnetyn tuen määrän lisäämistä on arvioitava sen mukaan, mikä on sen osuus uusien työpaikkojen luomisessa, miten se liittyy aluekehitykseen ja miten se on yhdistetty alueellisiin ja paikallisiin kehitysaloitteisiin. Kulttuuri ei ole ainoastaan alueellinen tai kansallinen perintö, vaan se on myös taloudellinen vahvuus. Tulevissa toimissa olisi hyödynnettävä paremmin innovatiivisten ja luovien kulttuuriteollisuuden alojen ja tuotteiden tarjoamia mahdollisuuksia, erityisesti sellaisia, jotka liittyvät multimedia- ja tietoyhteiskuntaan. Komissio pyytää jäsenvaltioita tekemään ehdotuksia sellaisista uudistuksellisista ja taloudellisista toimenpiteistä, jotka olisivat kattavampia kuin kulttuuriperinnölle tai matkailulle myönnetty "klassiset" tuet.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 130 A artiklan ja 128 artiklan sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti perusteellinen pohdinta saattaisi vahvistaa rakennerahastojen ja kulttuuritoiminnan välistä yhteyttä. Tulevaisuudessa kulttuurialan kehityshankkeiden tukikelpoisuusperusteita koskevaa kysymystä olisi käsiteltävä joustavammin, siten että huomioon otetaan alueellisten olosuhteiden ja tarpeiden moninaisuus. Tukikelpoisuusperusteet - ja tarvittaessa arviointimenetelmien määrittely - voisivat auttaa rakennerahastojen kulttuurille myöntämän rahoitusosuuden tarkentamisessa.

Tutkimusta, joka tähtää kulttuuritoiminnan, alueen välittämän mielikuvan ja aluekehityksen välisiä yhteyksiä koskevan tietämyksen parantamiseen, olisi myös lisättävä, erityisesti uusien työpaikkojen luomisen ("mielikuvaan" panostuksen ja sen tulosten) osalta. Samoin olisi tehtävä arvio uusien työpaikkojen luomisen mahdollisuuksista painottaen erityisesti kustannus/hyöty -suhdetta.

2. *EAKR:sta annetun asetuksen 10 artiklan mukaiset pilottihankkeet*

EAKR:sta annetun asetuksen 10 artikla tarjoaa komissiolle edelleen mahdollisuuden tukea hankkeita, jotka edellyttävät erityisiä ohjeita tai yhteensovittamista Euroopan tasolla. Vuoteen 1999 mennessä alueiden välisten kulttuurialan yhteistyöhankkeiden ansiosta hankitun kokemuksen avulla olisi kahden vuoden kokeilujakson jälkeen pystyttävä tarjoamaan uusia suuntaviivoja, joita sovellettaisiin ja joista tiedotettaisiin yhteisön tukikehysten ja yhteisöaloitteiden yhteydessä.

EAKR:sta annetun asetuksen 10 artiklaa olisi lisäksi sovellettava edelleen yhteisön tukikehysten ja yhteisöaloitteiden soveltamisalan ylittävissä kokeiluhankkeissa, esimerkiksi kokemusten vaihdossa tai uudistuksissa kulttuurin alalla.

Tältä osin pyritään tulevina vuosina alueellisten kehitys- ja yhteistyötoimien sekä yhteisön kulttuuriohjelmien yhteydessä toteutettujen toimien väliseen yhteisvaikutukseen. Erityisen tärkeää on lujittaa yhteistä kulttuuriperintöä sekä sen osuutta Euroopan unionin kansalaistunteen muodostumisessa.

IV. YHTEENVETO

Kulttuurin yhä kasvavaa merkitystä alueellisessa kehityksessä on arvioitava talouden rakenneuudistuksen taustaa vasten sekä elämäntavoissa tapahtuneiden muutosten tuloksena. Tässä mielessä kulttuurin alaa olisi hyödynnettävä enemmän, jotta sekä vähemmän kehittyneiden yhteisön alueiden että rakennemuutoksista kärsivien alueiden paikallisia ja alueellisia kehitysmahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa ja monipuolistaa.

Koska kulttuuria käsitellään usein erillisenä muista kehitykseen tai mielikuvaan vaikuttavista tekijöistä, on tärkeää nähdä kulttuuri selvemmin osana työmarkkinoita koskevia alueellisia ja paikallisia kehitysstrategioita. Jotta innovaatio- ja työllistämisaikutukset olisivat lisäksi mahdollisimman tehokkaita, on syytä vahvistaa rakennerahastojen kulttuurille myöntämän tuen ja muiden aihetta käsittelevien ohjelmien välistä yhteisvaikutusta (esimerkiksi T&K -ohjelmia, kuten ESPRIT-, Media II- ja Info 2000 -ohjelmien mukaisia multimediapohjaisia tukiverkostoja).

Rakennerahastojen kulttuurille myöntämä tuki ei ainoastaan mahdollista kulttuurin vahvuuksien säilyttämistä ja kehittämistä (eli kulttuuriperintöä), vaan myös kulttuuriteollisuuden ja -tuotannon aloilla tehtäviä tuottavia sijoituksia. Koska kulttuuriteollisuus ja -tuotanto ovat nopeasti kasvava yksityisen talouden ala, ne tarjoavat merkittäviä kehitysmahdollisuuksia erityisesti viestintävälineisiin liittyvillä aloilla.

Rakennerahastojen mahdollista osuutta ei tässä asiassa ole vielä hyödynnetty aivan täysipainoisesti. Ohjelmakohtainen lähestymistapa sekä alueiden omiin mahdollisuuksiin perustuvien kehitystä koskevien käsitysten suuri merkitys huomioon ottaen kyseisillä jäsenvaltioilla ja alueilla on keskeinen tehtävä rakennerahastojen mukaisille kulttuuritoimille annetun painoarvon määrittämisessä.

ISSN 1024-4492

KOM(96) 512 lopullinen

ASIAKIRJAT

FI

01 16 04

Luettelonumero : CB-CO-96-599-FI-C

ISBN 92-78-11743-9

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

L-2985 Luxemburg

16